

I. MATERIAŁY Z SYMPOZJUM

Liturgia Triduum Paschalnego w formacji osób konsekrowanych

Komisja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski już po raz piąty zaprosiła osoby konsekrowane na jasnogórskie sympozjum liturgiczne. Spotkanie, zorganizowane w dniach 25-26 października Roku Jubileuszowego 2000, poświęcone było liturgicznemu przeżywaniu dorocznych obchodów "Paschy Pana".

Refleksja prowadzona pierwszego dnia koncentrowała się wokół głównych celebracji Paschalnego Triduum. Omawiane były: Msza Wieczerzy Pańskiej (ks. dr Bolesław Margański), Liturgia Wielkiego Piątku Męki Pańskiej (ks. dr Józef Sroka), Wigilia Paschalna w Wielką Noc Zmartwychwstania (bp prof. dr hab. Wacław Świerzawski) i Msza Krzyżma (ks. prof. dr hab. Stanisław Czerwik, ks. mgr Tomasz Siemieniec).

Wykłady przedstawione drugiego dnia dotyczyły elementów drugorzędnych, choć ściśle związanych z paschalną liturgią i pobożnością: Droga Krzyżowa (ks. prof. dr hab. Jerzy J. Kopeć CP), Sztuka w Triduum (ks. dr hab. Zbigniew Wit) oraz Błogosławienie pokarmów i teologia postu (ks. dr Marian Pisarzak MIC).

Obrady w auli Jana Pawła II prowadził przewodniczący Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski biskup sandomierski Wacław Świerzawski. On też przewodniczył sprawowanej podczas Sympozjum Liturgii Godzin i Liturgii Eucharystii.

Bp Wacław Świerzawski

Liturgia wprowadzaniem na paschalną drogę Chrystusa Słowo na rozpoczęcie Sympozjum

"Ponieważ śmierć Chrystusa na krzyżu i Jego zmartwychwstanie stanowią treść codziennego życia Kościoła i zapowiedź wiecznej Paschy, pierwszym zadaniem Liturgii jest niestrudzone wprowadzanie nas na otwartą przez Chrystusa paschalną drogę, na której człowiek godzi się umrzeć, aby mieć życie wieczne".

Jan Paweł II, List Apostolski w XXV rocznicę ogłoszenia Konstytucji o Świętej Liturgii, Vicesimus quintus annus, 6

Przytoczone słowa Ojca Świętego są doskonałym wyjaśnieniem, dlaczego ten właśnie wątek - misterium Paschy, Święte Triduum Paschalne - wzięliśmy jako temat naszego tegorocznego Sympozjum, które nosi tytuł "Liturgia Triduum Paschalnego w formacji osób konsekrowanych". Zakończenie powyższego motu może być wręcz uznane za program formacyjny dla siostr zakonnych i członków instytutów świeckich: "Człowiek godzi się umrzeć, aby mieć życie". Nie ma innej drogi dla uczniów Chrystusa, ale tym bardziej nie ma innej drogi dla osób ślubujących rady ewangeliczne. W sercu chrześcijaństwa jest misterium Zmartwychwstania - i to w potrójnym sensie: po pierwsze, Jezus Chrystus zmartwychwstał, po drugie, my zmartwychwstaniemy na końcu świata (mówimy: "wierzę w ciała zmartwychwstanie") i po trzecie, już teraz otrzymujemy (por. 1 J 5,11-12) życie Zmartwychwstałego w sakramentach ("Żyję już nie ja, lecz żyje we mnie Chrystus" - por. Ga 2,20).

Umrzeć aby żyć. Umrzeć sobie, aby żyć życiem Zbawiciela i Oblubieńca Kościoła. Tego uczymy się w każdej Mszy świętej i przez wszystkie chwile dnia, włączane w Eucharystyczną Ofiarę. Paschalne Triduum - czyli Msza Wieczerzy Pańskiej, Liturgia Męki Pańskiej i Liturgia Wigilii Paschalnej - jest punktem centralnym tej nauki.

Jeśli bowiem Liturgia jest źródłem i szczytem życia Kościoła (KL 10), to Święte Triduum Paschalne jest źródłem i szczytem Liturgii. W obrzędach i homiliach obrzędowych Paschalnego Triduum, tych najświętszych dni w roku, odbija się mianowicie całe misterium naszego zbawienia. Tu tętni życie Kościoła, odsłania się jego głębia. Widać w tych obrzędach w całej wyrazistości, jaka jest treść misterium Boga z ludźmi. Więcej, tu się to misterium dokonuje, wydarza.

Oto w Wielki Czwartek sprawuje Kościół Mszę świętą, która - powtarzając się potem każdej niedzieli i każdego dnia - zawiera w sobie to, co dokonuje się w Wielki Piątek i w Wielką Niedzielę: śmierć Chrystusa i Jego zmartwychwstanie. Od starożytności Kościół nie odprawia Mszy w Wielki Piątek i w Wielką Sobotę, by wydobyć na jaw, dzięki czytelnym obrzędom, tajemnicę naszego przejścia (pascha) wraz z Chrystusem przez śmierć do nowego życia.

Kościół każdego roku syci się światłem tych obrzędów, zanurza się w nie jak w wodę żywą i karmi się ich życiodajną mocą. A potem to samo odkrywa w niedzielnej i codziennej Mszy świętej, która jest uobecnieniem >dzisiaj<, hodie, >tu i teraz< wydarzeń Wielkiego Piątku i Niedzieli Zmartwychwstania. W każdej Mszy bowiem stajemy pod krzyżem na Golgocie (cud Mszy świętej na tym polega, że "przenosi" nas ona w ten jedyny czas i w to jedyne miejsce, gdzie Chrystus umiera na krzyżu) oraz jest spotkaniem ze Zmartwychwstałym, który wyjaśnia nam Pisma i poznajemy Go po łamaniu Chleba (por. Łk 24,32.35).

Uczniowie Chrystusa odświeżają swe widzenie, niejako przemywają oczy w czasie tych Trzech Dni - i ożywają swoją miłością ku Zbawicielowi i Oblubieńcowi, a przez powtórzenie przyrzeczeń chrzcielnych potwierdzają swoje wyznanie wiary i swoją nadzieję. Uczniowie Chrystusa, poprzez udział w obrzędzie poświęcenia Krzyżma, jakby jeszcze raz ścierają przyzwyczajenie z namaszczenia olejem świętym w czasie bierzmowania. (Choć sama celebracja Mszy Krzyżma nie należy sensu stricto do Paschalnego Triduum, konieczne jest widzenie powiązań tych wszystkich obrzędów). Potem każda Msza święta jest dla nich, niejako w miniaturze, przeżyciem t e g o s a m e g o misterium, ukrytego w sakramentach chrześcijańskiej inicjacji, a obecność Mszy świętej w codzienności włącza coraz pełniej nasze życie w Życie Wieczne - w Życie Boga, w ożywiającą nas Trójjedyną Miłość.

Obrzędy Triduum w sposób niezwykle zwięzły, lapidarny, przez zrozumiałe dla wszystkich symbole, są wykładem samej istoty naszej katolickiej wiary. Dlatego nie mogą być one niczym innym przesłonięte. Celem naszego Sympozjum jest przedstawienie tego, co w owych Obrzędach jest najistotniejsze. Referaty przybliżą Siostronom samo sedno Liturgii - kolejno - Wielkiego Czwartku, Wielkiego Piątku i Wigilii Wielkanocnej, aby stało się jasne, gdzie padają główne akcenty, a co powinno być ewentualnie skorygowane w naszym sprawowaniu Obrzędów, aby je jeszcze bardziej niż dotąd uwyraźnić i uczynić dla wiernych prawdziwie źródłem i szczytem roku kościelnego. Nie o wszystkich aspektach będzie mowa - referaty mają charakter raczej teoretyczny i z teorii należy wysnuć praktyczne wnioski. Ufam zresztą, że dyskusja, jak zwykle w tym gronie żywa i ciekawa, dopowie resztę i wyjedziemy stąd ubogaceni. Przeżywane tak uroczyście Misterium Wcielenia prowadzi nas przecież wprost ku Misterium Paschy, dla niej bowiem - dla Śmierci i Zmartwychwstania - Pan Jezus stał się Człowiekiem i narodził się z Maryi Dziewicy.

Jej udział w wydarzeniach przybliżanych nam przez Święte Paschalne Triduum to osobny, bardzo istotny trop, którym powinny iść nasze wysiłki, zarówno w formacji początkowej, jak i tej nieustannej, trwającej przez wszystkie dni naszego życia. Jesteśmy na Jasnej Górze - Matka Chrystusowa będzie nam w tych obrzędach, jak zawsze, towarzyszyć. "Uczyńcie wszystko, cokolwiek wam powie" - to Jej słowa, które można odnieść do usłyszanych tu dziś i jutro treści.

Profesja zakonna stwarza nową więź człowieka z Bogiem TrójJedynym w Jezusie Chrystusie. Wiąż ta wyrasta na podłożu owej pierwotnej więzi, jaka zawiera się w Sakramencie Chrztu. Profesja zakonna "korzeniami sięga głęboko w konsekrację Chrztu i pełniej ją wyraża" - w ten sposób sama ona staje się w swej konstytutywnej treści nową konsekracją, poświęceniem i oddaniem osoby ludzkiej Bogu nade wszystko umiłowanemu. Zobowiązanie przez śluby do spełniania rad ewangelicznych "czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, zgodnie z własnym prawem Waszych Rodzin zakonnych, określonym Konstytucjami, stanowi z jednej strony wyraz całkowitego poświęcenia się Bogu, równocześnie zaś środek prowadzący do jego urzeczywistnienia. Stąd bierze też swój kształt świadectwo i apostołstwo właściwe osobom konsekrowanym. Jednakże korzenia szukać należy w samym świadomym i dobrowolnym poświęceniu się i oddaniu na własność Bogu, które poprzez Sakrament Chrztu prowadzi nas do tajemnicy paschalnej jako szczytu i centrum Odkupienia dokonanego przez Chrystusa.

JAN PAWEŁ II
Adhortacja apostolska o konsekracji zakonnej w świetle tajemnicy Odkupienia
Redemptionis donum, 7